

Obsah

Předmluva Václava Havla 13

Poděkování 15

Úvod: Příběh ekonomie: od poezie k vědě 19

Mýty, příběhy a namyšlená věda / Touha přesvědčit / Ekonomie dobra a zla / Metaekonomie aneb o čem je tato kniha / Všechny barvy ekonomie / Hranice zvidavosti a zřeknutí se zodpovědnosti / Obsah: sedm epoch, sedm témat / Rychle a chamtivě: dějiny spotřeby a práce / Pokrok (přirozenost a civilizace) / Ekonomie dobra a zla / Dějiny neviditelné ruky trhu a *homo oeconomicus* / Dějiny *animal spirits* – sen nikdy nespí / Metamatematika / Mistři pravdy / Praktické otázky a definice

Část I: PRADÁVNÁ EKONOMIE 33

1 Epos o Gilgamešovi: o efektivitě, nesmrtelnosti a ekonomii přátelství 35

Neproduktivní láska / Cedry pokácíme / Člověk: mezi zvířetem a robotem / Pivo pij, to patří k žití / Od rozmarů přírodních k rozmarům lidským / Přirozená příroda... / ... a hříšná civilizace? / Zapražení divého zla a předobrazy neviditelné ruky trhu / Hledání *bliss point* / Závěr: Kolébka ekonomického tázání

2 Starý zákon: zemitost a dobro 61

Pokrok – sekularizované náboženství / Realismus a antiasketismus / Archetyp hrdiny / Odbožštění přírody / Odbožštění panovníka / Chvála řádu a moudrosti: člověk jako spoluautor stvoření / Člověk jako dokonavatel stvoření / Zlo a dobro v nás: morální zdůvodnění blahobytu / Morální hospodářský cyklus a ekonomická proctví / Faraonův sen: Josef a první hospodářský cyklus / Sebe-vylučující proctví / Morální vysvětlení hospodářského cyklu / Ekonomie dobra a zla: vyplácí se dobro? / Dobro *outgoing*, dobro *incoming* / Milovat zákon / Svoboda nomádů a spoutanost měst / Léto milosti, paběrkování, desátky a almužny aneb jak se vyhnout Sodomě / Šábés – léto milosti / Paběrkování / Desátky a raná sociální síť / Abstraktní peníze, zapovězený úrok a naše doba d(l)uhová / Peníze jako energie a HDP jako hrubý dluhový produkt / Práce a spočinutí: šábésová ekonomika / Závěr: Mezi užitkem a principem

3 Antické Řecko 109

Od mýtů k básníkům pravdy / Básníci ekonomové / První filozofové / Číselní mystici / Xenofon – moderní ekonomie 400 let před Kristem / Hranice budoucnosti a kalkulu / Platon: držitel vektoru / V jeskyni skutečna / Mýtus jako model, model jako mýtus / Bez těla a jeho potřeb / Poptávka versus nabídka: svoboda a rozpor / Ideální společnost, politika

a ekonomika / Pokrok / Město, civilizace a zlatý věk / Empirik Aristoteles / *Eudaimonia* – šťastí jako věda / MaxU versus MaxG / Užitek dobra a zla / Stoikové versus hédonisté / Stoikové / Hédonisté / Ekonomie dobra a zla / Závěr

4 Křesťanství: duše a tělo 145

Ekonomická podobenství / Odpusť nám naše dluhy / Vykoupení dluhů dnes / Dar, darování a transakce / Ekonomie Božího království / Teorie her: milovat nepřátele versus oko za oko / Ekonomie dobra a zla v Novém zákoně / Budeš milovat! / Nezničitelnost zla – podobenství o plevelu / Práce jako požehnání, práce jako prokletí / Soukromé vlastnictví: kdo vlastní zemi? / Malá láska: komunitarismus, charita a solidarita / Augustinův asketismus a Akvinského zemitost / Tomášova oslava reality / Předobrazy neviditelné ruky / Dobrý či zlý člověk / Společnost bližních / Rozum a víra, ruku v ruce / Město, přirozenost a svoboda / Závěr: Bible jako ekonomické čtivo

5 Mechanik Descartes 183

Člověk jako stroj / *Cogito ergo sum* / Modely a mýty / Pochyby o pochybování / Snít budeš vždy sám / Závěr: Objektivita a mnoho barev

6 Neřestný úl Bernarda Mandevilla 195

Zrození člověka ekonomického / O poctivých lotrech / Chvalozpěv na neřest a bohatství národů / Neviditelná ruka trhu a její předobrazy / Závěr: Mandeville, první moderní ekonom

7 Kovář ekonomie Adam Smith 205

Bohatství versus etika / Neviditelná ruka vás zdraví / Smith versus Mandeville / *Das Adam Smith Problem* / Ne jeden, ale více motivů / Smithův člověk společenský a Humeovo dědictví / Společnost jako racionální volba? / Rozum jako otrok vášní / Konsolidace dvou Smithů? / Závěr: Smith Reloaded

Část II: ROUHAVÉ MYŠLENKY 223

8 Potřeba (s)potřeby 227

Kletba bohů: hrozivá poptávka / Ekonomie touhy: jak se zbavit dostatečnosti / Malthus podruhé znovuzrozený: spotřeba jako droga / Smír nabídky s poptávkou / Tautoekonomie MaxU / Věk ekonomystiků: doba d(l)uhová a lkarův pád

9 Pokrok, nový Adam a ekonomie šábesu 243

Po krk v pokroku: zlatá klec / Pokrok pokroku / Doba post-sobecká? / Ekonomové jako moderní kněží / Facka do tváře pokroku / Toužím touhou žít / Nedostatek nedostatku / Reziduum nedostatečnosti / Ekonomie šábesu / Josef, faraon a Keynesův bastard / Jen pomalu

10 Osa dobra a zla a bible ekonomie 263

Osa dobra a zla / Přísný Immanuel Kant / Odažití stoikové / Křesťanství / Hebrejské učení / Utilitarismus / Epikuros / Ekonomie hlavního proudu / Mandeville / Bible ekonomie – od Smithe po Samuelsona

11 Dějiny neviditelné ruky trhu a *homo oeconomicus* 271

Dějiny předobrazů a zapřažení zla / Sociální darwinismus, přírodní výběr a tautologie / Svatý Pavel a reziduální dobro a zlo / Klasický neúmýsl / Zlo jako pobočník dobra / Etika *homo oeconomicus* / Moralita egoismu: i sebeláska je láska

12 Dějiny *animal spirits* 287

Spontánní nutkání / Přirozené nepřirození / Lidé a zvířata / Zvíře-nečlověk / Strach z robotů, symbolů čisté racionality / Sen nikdy nespí aneb Bajaja v nás

13 Metamatematika 297

Spálit matematiku? / Matematika v ekonomii / Číslo jako metafyzika / Básnický bydlí člověk / Matematika za nic nemůže / Matematika svůdná / Ekonomie-triky / Pravda je větší než matematika / V determinismu a jedno-duchosti není krása

14 Mistři pravdy: věda, mýty a víra 311

Mod(e)ly jsme my / Vyber si svou víru / Chrám z lešení / Mimo metodologii – k mysteriu inspirace / Proroci moderního věku / Pro-gnostika a sebevylučující prorockví / Lesk a bída futurismu / Teorie sítě a smír rozumu s city / Chvála chybám / Trpný svět a svět živých / Mlčení živých a svět 65. pole / Ekonomie krásná / Otázka, která nás žene kupředu

Závěr: *Hic sunt leones* 333

Tělo bez duše: *Zombie oeconomicus* / Hodnoty bez ceny / Černá místnost a simulace jistoty / Nano- a megacelky a ekonomie prostředku / Gilgameš a Wall Street – ode zdi ke zdi / Naše (ne)přirozenosti / Krize růstového kapitalismu a problém třetího piva / Shrnutí / *Living on the Edge* – život na hraně / Život je jinde, v nás

Literatura 345

Rejstřík 360